

Plan for en arkæologisk ekspedition til Alaska sommeren 1933.

Af Kaj Birket-Smith.

(*With Summary in English.*)

Eskimo-forskningen har i de sidste ti-tolv år oplevet en renaissance som aldrig før. En forløber for den var den stort anlagte, canadiske arktiske ekspedition 1913—18 med D. Jenness' indgående studier blandt Kobber-Eskimoerne; men først med den danske Femte Thule-ekspedition tager bevægelsen rigtig fart. Central-Eskimoerne underkastes en systematisk undersøgelse af Knud Rasmussen, Therkel Mathiassen og forf., en hidtil ukendt, ældre kultur — den såkaldte Thule-kultur — opdages, og for første gang opnås der nærmere kendskab til de mærkelige, eskimoiske indlandsstammer på Barren Grounds; endelig sættes Knud Rasmussen i stand til at udstrække sine forskninger lige til Alaska ved sin store slæderejse norden om Amerika.

For Grønlands vedkommende var arbejdet blevet jævnt fortsat siden de store østkyst-ekspeditioner i slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede. Knud Rasmussen's sagnsamlinger, Thalbitzer's arbejder over østkystens, Steensby's over Thule Distriktets og forf.s over vestkystens etnografi havde set lyset, samtidig med at arkæologiske udgravninger var foretaget ved Disko Bugten af Porsild og Th, Thomsen. Nu iværksattes der en systematisk, arkæologisk undersøgelse under ledelse af Therkel Mathiassen, som foreløbig har haft lejlighed til at udføre gravninger i Upernivik, Sukkertoppen og Angmagssalik Distrikterne, og som agter at fortsætte i de nærmest følgende år. Samtidig er den arkæologiske undersøgelse af østkysten genoptaget både af danske og fremmede ekspeditioner til disse egne.

I Alaska har de Forenede Stater i de sidste år med stor kraft

kastet sig over Eskimo-problemerne. Allerede 1918—19 var der ved Point Barrow blevet gjort et meget stort og interessant fund, som desværre blev fremdraget under lidet betryggende, videnskabelig kontrol, men hvis betydning efter Thule-kulturens opdagelse stod klart, idet det nemlig viste en gammel, vestlig fase af denne kultur. Siden 1926 har imidlertid det store, højt fortjente Bureau of American Ethnology i Washington påbegyndt en række systematiske undersøgelser. Under ledelse af A. Hrdlicka har de først og fremmest været rettet mod Eskimoernes antropologi; men desuden er der på den store St. Lawrence Island af Henry B. Collins, jr. foretaget et antal udgravninger, der har strakt sig over flere somre og givet overordentlig værdifulde resultater. Under en forskningsrejse til Alaska var allerede D. Jenness 1926 blevet opmærksom på forskellige vidnesbyrd om en særlig gammel kultur, som han kaldte Bering Hav-kulturen, og som udmærkede sig ved en ejendommelig og højt udviklet ornamentik. Collins har nu ikke blot fremdraget et meget betydeligt materiale fra denne kultur, men tillige kunnet påvise først ad stilhistorisk vej, siden også statigrafisk, at den fortsættes i den såkaldte Punuk-kultur, fra hvilken overgangen til Thule-kulturen synes utvivlsom. Denne, som hidtil er den ældste kendte kultur i det central-eskimoiske område, kommer således ret langt nede i rækken i Alaska. Endelig har man ved nedre Yukon opdaget en særlig stenalderskultur, opkaldt efter lokaliteten Bonasila, som rent typologisk synes at være noget af det ældste, der kendes fra disse egne.

Således ser vi allerede nu efter nogle få års systematisk arbejde, at Alaska kulturhistorisk set har en lang og indviklet fortid. Lige så broget er billedet den dag i dag; thi her mødes så særprægede kulturformer som Eskimoernes, de sibirske rensdyrnomaders, de canadiske jægerstammers og den i sin oprindelse stadig yderst gådefulde, nord-pacifiske fiskerkultur. To verdensdele, Asien og Amerika, nærmer sig her hinanden så meget, at der stadig må være foregået kultur- og folkestrømninger fra den ene til den anden.

En særlig ejendommelig stilling indtager den kultur, som findes eller rettere fandtes hos Aleuterne og Eskimoerne på Stillehavets kyst: Kodiak, Cook Inlet og Prince William Sound. Fra den løber trådene ikke blot mod nord til de andre Eskimoer, men også mod øst og syd til Tlingit-Indianerne og mod vest til Kamtjatka. På adskillige punkter synes den fundamentalt forskellig fra den øvrige Eskimo-kultur, og også sprogligt og antropologisk afviger den pågældende befolkning fra sine stammefrænder. Hvorledes dette forhold skal forklares, er endnu usikkert. Jeg har ved en tidligere

lejlighed¹⁾ fremsat den hypotese, at vi på Aleuterne og i Syd-Alaska i virkeligheden har at gøre med en oprindelig ikke-eskimoisk, men senere eskimoiseret befolkning, som endnu har bevaret store dele af sin tidligere kultur, sprog og racetype. En afgørelse af spørgsmålet kræver imidlertid omfattende undersøgelser, ikke mindst af arkæologisk art.

En sådan undersøgelse havde jeg planlagt allerede for sommeren 1930 i samarbejde med Miss Frederica de Laguna, assistent ved universitetsmuseet i Philadelphia og dr. Mathiassen's ledsager ved udgravningerne i Grønland 1920. Helbredshensyn forhindrede imidlertid dengang planens realisation. I de mellemliggende år har Miss de Laguna hver sommer foretaget rejser til det sydlige Alaska, dels for at rekognoscere, dels for at foretage udgravninger i Kachemak Bay ved Cook Inlet. Alt ligger således nu rede for en mere omfattende undersøgelse. Denne tænkes foretaget sammen med Miss de Laguna og med en eller to studenter fra Philadelphia eller Seattle som hjælpere. Arbejdsfeltet bliver Prince William Sound med basis i den lille by Cordova, hvortil vi mener at ankomme omkring 1. maj. Da der i disse egne ikke er frossen bund, vil arbejdet straks kunne begynde; den bedste graveperiode formenes at falde i juni, da der plejer at falde mindst regn i denne måned. Det er hensigten at afslutte arbejdet i løbet af august. Fra dansk side afholdes udgifterne væsentlig af Rask-Ørsted Fondet med et mindre tilskud fra Julius Skriek's Stiftelse. Udbyttet fra gravningerne vil blive delt ligeligt mellem universitetsmuseet i Philadelphia og Nationalmuseet i København.

SUMMARY

PLAN OF AN ARCHEOLOGICAL EXPEDITION TO ALASKA IN THE SUMMER 1933.

The culture of the Aleut and the Eskimos of the Pacific coast of Alaska is remarkable in many ways, showing affinities both to the Eskimos to the north, to the Tlingit, and to Kamchatka. In certain respects it seems to be fundamentally different from that of the Eskimos as a whole, and also linguistically and physically the population in question differs from

¹⁾ The Caribou Eskimos. (Report of the Fifth Thule Expedition. Vol. V. Copenhagen 1929). Pt. 2, s. 226 ff. En antydning af lignende opfattelse findes allerede hos Steensby: Om Eskimokulturens Oprindelse. København 1905, s. 135 ff. Her omtales dog kun Aleuterne, og der nævnes kun en eskimoisk kulturpåvirkning, ingen egentlig eskimoisering af befolkningen.

the rest of the stock. At a former occasion I have proposed the hypothesis that originally it is not of Eskimo extraction, but only more or less Eskimoized, but a solving of this problem requires extensive investigations, not least archeological.

I had planned an investigation of this kind for the summer 1930, in collaboration with Miss Frederica de Laguna, of the University Museum of Philadelphia, but had to give it up on account of illness. In the meantime Miss de Laguna has undertaken several journeys to Alaska in order to locate sites proper for investigation and for excavating at Kachemak Bay, Cook Inlet. A more extensive research has been planned for this summer together with Miss de Laguna and one or two students from Philadelphia or Seattle as assistants. The work is supposed to begin in Prince William Sound about May, 1. and brought to an end in August. For Denmark the expenses are defrayed by the Rask-Ørsted Fund together with a smaller contribution from the Julius Skrike Foundation. The collections are to be divided equally between the University Museum, Philadelphia, and the National Museum, Copenhagen.
